

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Savunma Amacıyla Kümelenme

Hem yerli nüfusun hem de yerleşik azınlık gruplarının yoğun, çok görünür ve mekânsal kutuplaşmanın da keskin olduğu hallerde azınlık kümelerinin savunmacı rolü öteki olarak gördükleri gruplardan onlara yönelebilecek hasımlık ve husumetin bir karşılığı olarak var olur.

Örneğin, Rönesans döneminde Venedik'te Yahudi nüfusun zorunlu olarak yerleştirildiği ayrışık bölgeyi tanımlamak adına "getto" terimi geliştirilmiştir. Bu dönemde Yahudiler tefecilikle inşa ettikleri ticari yapıyla Venedik'in statüsüne önemli katkıda bulunmuşlardı. Ancak onların bu başarısı yerli halkın ve aktivistlerin husumetiyle sonuçlanmış ve Yahudiler kent içinde küçük bir bölgeye zorunlu olarak yeniden iskân edilmişti. Hatta mahalleleri büyük kapılarla donatılmıştı.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Böylece Ortaçağ Avrupası'nın kentlerinde Yahudi gettoları savunmacı kümeler şeklinde rol kazanmıştı.

Tarihsel olarak bu duruma benzer pek çok örnekle karşılaşılsa da; bugünün kentlerinde bir araya gelişlerin bir tür savunma güdüsüne dayandırıldığı ve bunun eş zamanlı olarak mekânsal kümelenme-ayırışmanın önemli bir mekanizması olarak işlediği belirtilebilir.

Aslında azınlık gruplarının kendi aralarında inşa ettikleri dayanışma ve kültürel kapanım, kendiliğinden, başka gruplar için bir tür tampon mekanizma görevi görmektedir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Özellikle kentlerin toplumsal bölgelerini meydana getiren bu kümelerin geçişkenliğinin zayıf olduğu durumlarda bir mahalleden ötekine hareket etmek kültürel bakımdan başka bir dünyaya doğru yer değiştirmeyi anlatabilecek kadar keskin olabilir.

İşte bu bölgeler, aşağıda çeşitli boyutlarıyla incelenen kümelenmelerde azınlıklara özgü kültürlerin korunup sürdürülmesi ve savunulması sürecinde de işe yarar gözükmektedir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Yardımlaşma Amacıyla Kümelenme

"Azınlık kümeleri"nin (*minority clusters*) savunma işleviyle ilintili bir biçimde grup üyelerinin çeşitli yollarla birbirini desteklemesi de söz konusudur. Bu tür destek mekanizmaları formel azınlık kurumları, sivil toplum kuruluşları, dernekler ve birlikte iş yapmaktan; enformel şekilde geliştirilen arkadaşlıklara, hemşericiliklere ve akrabalık bağlarına kadar uzanan bir yelpazede gerçekleşir.

Mekânda bir araya geliş ve grup kimliğini inşa etme, ayrıcalık grubundan gelebilecek tehditler, ayrımcılıklar ve husumetler karşısında grup içinde dayanışmayı artıracak ama üyelerin kendilerini güvensiz hissetmelerinin derecesini azaltacaktır. Dolayısıyla bu türden bir araya geliş (kümelenme) aslında bir tür tampon mekanizmadır.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Örneğin, Birleşik Krallığın kentlerindeki Sih tapınakları ve Müslüman camileri ilgili azınlık gruplara özgü bir sosyal yardımlaşma sistemi olarak yemek, barınma, eğlence, eğitim ve dinsel-kültürel ihtiyaçlar konusunda dayanışma ve hizmet aracı olarak iş görür.

Bu yüzden kentlerde göçmenler ve pek çok azınlık grubu, kendi etnik kökenleri ve ulusal bağları üzerinden enformel yardımlaşma ağları ve bu ağların bağlantı noktalarını oluşturan yerler-binalar (kiliseler, camiler, barlar, restoranlar vb.) tesis eder.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

İşte bu tür sosyal yardımlaşma mekânları grup üyeleri için hem maddi hem de toplumsal-kültürel bir destek mekanizması olarak önemlidir.

Öte yandan, kümelere dışarıdan gelebilecek etkilere karşı ayrılmış azınlık nüfuslarının içe kapanımı, kültürel bakımdan etnik bir teşebbüs (*ethnic enterprise*) olma bağlamında onlara hem meşru hem de gayri meşru koruma sağlamaktadır.

Azınlık teşebbüsü, hitap ettiği topluluğun iç uyumu bakımından kümelenmenin önemli bir bileşenidir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Bu sistem, grup içi dayanışmanın derecesini artırırken, azınlık grubu üyelerinin toplumsal ve ekonomik bakımdan ötekilerce ve yerli halkça kontrol altında tutulan piyasa koşullarının da istenildiğinde pas geçilmesinde işe yaramakta veya çalışma çağındaki nüfusa iş bulma konusunda kapı aralamaktadır.

Almanya'da ve Birleşik Krallık'da uluslararası göçmenlerin sahip olduğu bankalar, kasaplar, marketler, fırınlar, seyahat acenteleri, sinemalar, giyim mağazaları vb. kuruluşlar çoğu kez Asyalı toplulukların giyim ve yemek kültürlerini tanıtan, sürdüren, grup içi üyelere bu tür hizmetlere erişim sağlayan sosyo-ekonomik sistemler olarak dayanışma ve koruma amacını da gütmektedir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Kültürel Korunma Amacıyla Kümelenme

Kültürel pratiklerin korunması ve sürdürülmesini esas alan bir mekanizma da azınlık kümeleri üyelerinin kendilerine özgü ve yaygın grubun özelliklerine göre ayırık kalan, kültürel miraslarını koruma ve gelecek kuşakları bu pratikleri sürdürmeye teşvik etme amacıyla var olur.

Azınlık grubunun bu tür bir mekanizmayı kullanma ihtiyacı kimi zaman onlara yönelen dışsal baskıların da sonucu olabilir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Dünyanın çeşitli kentlerinde özellikle siyahilere ve Afrikalılara beyazlarca yöneltilen baskılar ve ayrımcılıklar ilgili alan yazında geniş bir yer sahibidir.

Fakat pek çok göçmen ve azınlık grubu üyesi için ev sahibi toplumun veya ayrıcalıklı grubun bütünüyle asimilasyonuna maruz kalma tehlikesine karşılık kendi kültürel kimliklerinin görünürlüğünün artırılarak sürdürülmesi kümelenmenin kendi içinde nasıl da meşruiyet edindiğini göstermesi bakımından önemlidir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Mekânsal kümelenme, etnik kurumlaşmanın oluşumuna yardım etmekle kalmayıp, hısımlığa / kökene / hemşeriliğe dayalı evlilik örüntüsünün de mekânsal organizasyonunu açık eder.

Gelişmiş dünyanın pek çok kentinde özellikle de Asyalı nüfusa ve Yahudilere özgü mekânsal kümelerde bu tür sosyalleşme organizasyonlarının izlerine rastlamak pek olasıdır.

Bazı azınlık / göçmen grupların mekânsal kümelenmesi bizatihi dinsel ve yemek kültürü pratiklerinin ve ritüellerin sürdürülmesi amacına dayalıdır.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Bu pratikler bir yandan grup içi dayanışmanın derecesini artırırken diğer yandan da grup kimliğinin gelişimini, kültürün pekiştirilmesini ve bütün bunların gelecek kuşaklara aktarımını sağlar.

Fakat bunların icra edilmesi sürecinde mekânsal ayrıklık durumu ve gruplara özgü inşa edilmiş yapılar kilit derecede öneme sahiptir.

Aksi halde, bu tür pratiklerin seyrek ve grup içi dayanışmanın ve bilinçliliğin zayıf olduğu durum ve yerlerde grup üyeleri arasındaki bağlar yüzeysel kalmakta; grup kimliği oluşturmaya dönük mekanizmalar işlevsel olamamaktadır. Ve bütün bunlar bir süre sonra grup kimliğiyle beraber mekânsal kümelenmeyi erozyona uğratabilmektedir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Direnç Mekânları: Aksiyonu Kolaylaştırmak Amacıyla Kümelenme

Azınlığın mekânsal yoğunluğunun önemli işlevlerinden bir diğeri, grup üyelerinin varlıklarını sürdürme ve yaşamalarını koruma altına alma amacıyla teşkil ettikleri aksiyon ve güce dayalı direnç mekânları (*spaces of resistance*) oluşturmalarıyla ilintilidir.

Ancak "aksiyon" ("karşı hamle") işlevinin genellikle hem barışçıl hem de meşru olduğuna dikkat çekmek gerekir.

Grup üyelerinin mekânsal yoğunluğu siyasi bağlamda dikkat çekici bir seçmen gücünü de temsil eder. Bu yapı, sıklıkla azınlık gruplarının kentsel politikada resmi temsiliyetini ve söz sahibi olmalarını sağlar.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Örneğin, ABD’de Afro-Amerikalıların kentsel politikada ve ülke siyasetinde etkin rol alabilmelerinin böylesine bir mekanizmayla doğrudan ilgisi bulunur. Keza bu tür gruplardan bazılarının etnik-seçmen kimliğiyle siyasal bakımdan güç mekânları (*spaces of power*) oluşturmaları da söz konusudur.

Kimi zaman keskin mekânsal ayrışmayı içeren azınlık kümeleri ayrıcalıklı gruplardan gelebilecek tehditlere / saldırılara karşı bir koruma sağlar. Azınlık gruplarının arasında kimi zaman gayri meşru yollarla da olsa barınabilen isyancı gruplar ve kent gerillaları gerektiğinde kendi bölgelerinde kolaylıkla görünmez hale gelebilmektedir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Böylece isyancıları kısa süre de olsa görünmez kılan, sessizlik içinde kamufle olabilmelerini sağlayan sosyo-mekânsal bileşenler, onların grup kimliklerine dayalı olarak inşa ettikleri kümelerdeki etkin kültürel-politik ağları; akrabalık, arkadaşlık, memleketlilik bağlarını, göçmen kimliği ağını ve kimi zaman marjinal ağları içerebilir.

Nitekim Knox ve Pinch (2010: 173-174), İrlanda Kurtuluş Ordusu (IRA) ve loyalist (kralcı) milis organizasyonunun 1980'ler ve 1990'lardaki eylemlerinde Birmingham, Londra, Liverpool ve Southampton'da gerçekleştirilen terörist saldırılarda IRA'nın kentlerdeki İrlandalıların ayrışik kümelerindeki sosyo-mekânsal kümelenme-ayrışma yapısının avantajını kullanmalarını bu hususa örnek olarak sunarlar.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

ABD’de getto; Fransa’da banliyö (*banlieue*); İtalya’da dış mahalleler veya yoksul mahalleler (*quartieri periferici / quartieri degradati*); İsveç’te sorunlu bölgeler (*problem mområde*); Brezilya’da teneke mahalleler (*favela*); Arjantin’de sefalet mahalleleri (*villa miseria*) gibi metropolü meydana getiren mekânların hiyerarşisinde en altta yer alan, adı kötüye çıkmış bu kent içi bölgeleri isimlendirmek için Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Güney Amerika’nın kentlerinde toplumların geliştirdiği pek çok terim söz konusudur.

Bu tür mahalleler medyanın, siyasetçilerin, resmi idarecilerin ilgisini fazlasıyla çekse de; onlara gösterilen ilginin haddinden fazla olumsuz olması bir başka gerçekliktir.

12 Göçmenlik, Kimlik, Güç-Suç Süreçleri ve Aksiyon Mekânları

Böylece şiddetin, ahlaksızlığın, mahrumiyetin, terk edilmişliğin egemenlik kurduğu ama öbür yandan bu mekânlara özgü meselenin karşı taraftan nasıl algılandığı da sorunun diğer boyutunu oluşturur.

Ve bu tür mahalleler sosyo-mekânsal ayrışmanın had safhaya ulaşmış olduğu "marjinallik" kisvesi altında, karamsar ve tek renkli bir ses tonuyla yeniden tanımlanır.

Böylece bu tür mekânları bir tehlike ve korku halesi örerken, mahalle sakinleri çoğu kez hor görülür ki; bu küçümseme biçimi mülksüzleştirilmiş hane halklarının, ailelerin, aşağılanmış azınlıkların, haklarından mahrum bırakılmış göçmenlerin hayatlarını olumsuz etkiler.